

บทเรียนแบบไหนดี้

วิณา จันทนาโกเมษ

คงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการรู้ภาษาหลายภาษากลายเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งในปัจจุบัน เนื่องจากคนในส่วนต่างๆ ของโลกมีโอกาสติดต่อกันมากขึ้นและสะดวกรวดเร็วขึ้น ซึ่งอาจเป็นการรู้ภาษาเพื่อประโยชน์ทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือแม้แต่ทางศาสนา ในประเทศไทยภาษาที่มีคนต้องการรู้ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน และญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้การสอนภาษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนภาษา นักภาษาศาสตร์หลายท่านในสมัยต่างๆ ได้พยายามที่จะค้นคว้าหาวิธีเรียนวิธีสอน เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ มีการสร้างบทเรียนภาษาหลายแบบ และโดยปกติเมื่อมีการสร้างบทเรียนแบบหนึ่งขึ้น ผู้สอนภาษาก็จะยอมรับใช้บทเรียนแบบนั้นไปจนเมื่อมีการคิดวิธีเรียนใหม่และสร้างบทเรียนใหม่ บทเรียนที่เคยใช้มาก่อนก็เลิกใช้กันไป หรือกลายเป็นที่ไม่นิยมด้วยมีข้อเสียต่างๆ กัน เช่น ระยะเวลาๆ ในประวัติการเรียนภาษา บทเรียนที่ใช้กันโดยทั่วไปคือบทเรียนแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์ ต่อมาพบว่าบทเรียนแบบนี้มีข้อบกพร่องหลายประการจึงได้มีนักภาษาศาสตร์คิดบทเรียนแบบใหม่ขึ้น เช่นบทเรียนแบบเน้นสถานการณ์ซึ่งทำให้บทเรียนแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์กลายเป็นที่ไม่นิยมใช้ เป็นต้น

บทความนี้จะกล่าวถึงลักษณะของบทเรียนแบบต่างๆ ที่เคยใช้กันมาในการสอนภาษาอังกฤษในต่างประเทศและในประเทศไทย และการสร้างบทเรียนโดยยึดเอาการสร้างบทเรียนภาษาอังกฤษระดับพื้นฐานของสถาบันภาษา รวมทั้งปัญหาที่พบในการสร้างบทเรียนนั้นเป็นตัวอย่าง

บทเรียนแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์ (Structural Syllabus)

ในสมัยแรกๆ การเรียนการสอนภาษาโดยทั่วไปเป็นการเรียนที่เน้นเรื่องโครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในภาษาและให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง บทเรียนจัดแบ่งตามความยากง่ายและความซับซ้อนของไวยากรณ์หรือโครงสร้างต่างๆ โดยเริ่มจากโครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ง่ายๆ ไปสู่โครงสร้างและกฎเกณฑ์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างจากสารบัญในหนังสือ A Basic Grammar of Modern English ดังนี้

1

BASIC SENTENCE ELEMENTS	1
Subjects and Predicates	4
Direct Objects	7

Predicate Nouns and Adjectives	11
Summary	13
Exercises	14
2	
ADVERBS AND PREPOSITIONAL PHRASES	16
Adverbials of Manner	17
Intensifiers and Sentence Adverbials	20
Adverbials of Place	21
Adverbials of Time	24
Other Classes of Adverbials	25
Exercises	26

จากการใช้บทเรียนแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์นี้ทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของภาษานั้น แต่หลาย ๆ ครั้งผู้เรียนไม่รู้ว่าจะใช้ภาษาอย่างไรในสถานการณ์ใด หรือในโอกาสใด ซึ่ง Keith Johnson (1981 : 1) อ้างว่า Newmark (1966) เรียกผู้เรียนประเภทนี้ว่า “the structurally competent student” โดยอธิบายว่า “the structurally competent student is the one who has developed the ability to produce grammatically correct sentences—yet who is unable to perform a simple communicative task.” และได้ยกตัวอย่างของ Newmark ในการใช้ภาษาของผู้เรียนกลุ่มนี้ เช่น ในการขอต่อบุหรี่จากคนแปลกหน้า ผู้เรียนกลุ่มนี้อาจจะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามไวยากรณ์โดยถามว่า ‘have you fire?’ or ‘do you have illumination?’ หรือ ‘are you a match’s owner?’ ในขณะที่เจ้าของภาษาจะไม่พูดประโยคเหล่านี้เลย แต่จะพูดว่า “Excuse me, could I bother you for a light?” หรืออาจถามว่า “Do you have a light?” ซึ่งก็เป็นเหตุการณ์ที่พบได้ทั่วไปในเด็กไทยส่วนใหญ่ที่เรียนภาษาอังกฤษ เด็กหลายคนเรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาเกือบ 10 ปี เมื่อพบชาวต่างประเทศกว่าจะพูดได้แต่ละประโยคต้องใช้เวลาหลายนาทีในการคิดหาคำที่จะใช้และการเรียงรูปประโยคและบ่อยครั้งก็พูดประโยคผิด ๆ ทั้ง ๆ ที่สามารถทำคะแนนสอบในวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้ดี พูดง่าย ๆ ก็คือผู้เรียนไม่สามารถที่จะนำความรู้ในกฎเกณฑ์เหล่านั้นมาใช้ในชีวิตจริงได้

บทเรียนแบบเน้นสถานการณ์ (Situational Syllabus)

เมื่อการเรียนภาษาแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์ไม่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้จริง ๆ จึงมีความพยายามคิดหาวิธีการเรียนการสอนภาษาแบบใหม่ขึ้น โดยหันไปเน้นการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือในโอกาสต่าง ๆ ด้วยความคิดว่าการใช้ภาษาจะต้องใช้ตามเนื้อความที่เหมาะสมทางสังคม ซึ่ง Wilkins (1976 : 16) กล่าวว่า “Language is always used in a social context and cannot be fully understood without reference to that context.” บทเรียนจะมีชื่อไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอาจจะต้องใช้ภาษาและในการสอนภาษาก็จะสอนภาษาส่วนที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้นในการสอนภาษาก็ต้องสอนควบคู่ไปกับเนื้อความ (context) ด้วย จะสอนแยกกันไม่ได้ อาจกล่าวได้ว่าในการสอนแบบนี้สถานการณ์ต่าง ๆ

เป็นตัวกำหนดภาษาที่จะใช้ บทเรียนที่จัดแบ่งเนื้อหาตามสถานการณ์นี้เรียกว่า Situational Syllabus เช่นหนังสือชื่อ Situational Dialogues ดังนี้

Transport

- 1 Asking the Way page 2
- 2 On a Bus page 4
- 3 Taking a Taxi page 6
- 4 At a Railway Station page 8
- 5 The London Underground page 10
- 6 Booking Airline Tickets page 12
- 7 Hiring a Car page 14
- 8 At a Garage page 16

Food and Drink

- 9 At Lunch page 18
- 10 Tea-time page 20
- 11 With a Friend in a Coffee Bar page 22
- 12 In a Restaurant page 24
- 13 In a Pub page 26
- 14 Offering Cigarettes page 28

In Town

- 15 At a Hotel page 30
- 16 Finding a Room page 32
- 17 Making an Appointment page 34
- 18 Finding a Job page 36
- 19 At a Bank page 38

- 20 At a Barber's Shop page 40
- 21 Shopping page 42
- 22 At a Theatre page 44
- 23 Police Registration page 46

Communication

- 24 Asking for Change page 48
- 25 Telephoning (1) page 50
- 26 Telephoning (2) page 52
- 27 In a Post Office page 54

Health

- 28 Asking about Health page 56
- 29 At a Doctor's Surgery page 58
- 30 At a Chemist's Shop page 60
- 31 Meeting People after a Long Time page 62

Greeting

- 32 Introductions and Opening Conversation Gambits page 64
- 33 Christmas, New Year and Easter Greetings page 66
- 34 Saying Good-bye page 68

At Home

- 35 Television page 70
- 36 Thanks for Hospitality page 72

บทเรียนแบบนี้เน้นการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ หรือในโอกาสต่างๆ นี้ มีข้อดีในแง่ที่จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน เพราะเนื้อหาบทเรียนจะประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้เรียนภาษาที่เหมาะสมกับความต้องการของตน

อย่างไรก็ตาม Wilkins (1976) กล่าวว่าสิ่งที่คนๆ หนึ่งพูดไม่น่าจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การที่ผู้พูดจะพูดอะไรเป็นเรื่องของความตั้งใจและวัตถุประสงค์ของผู้พูดนั้น ภาษาไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ "It would be naive to think that the speaker is somehow linguistically at the mercy of the physical situation in which he finds himself. What the individual says is what he has chosen to say. It is a matter of his intentions and purposes... language does not have to be related to the situation." (Wilkins 1976 : 17) โดย Wilkins ได้ยกตัวอย่างว่าบุคคลต่างๆ มิได้ไปที่ประชานิย์เพื่อซื้อแอสมบ์เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะไปถามถึงพัสดุประชานิย์ที่ยังมิได้รับ หรือไปขอแลกเศษสตางค์เพื่อเอาไปโทรศัพท์ หรืออาจจะไปหาเพื่อนที่ทำงานอยู่ที่นั่นเพื่อถามว่าจะไปดูการแข่งขันฟุตบอลในบ่ายวันเสาร์หรือไม่ ในขณะที่ตัวกรุปแบบของภาษาบางอย่างอาจจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ใด ๆ ก็ได้ไม่จำกัด เช่นการแสดงความคิดเห็น การถามหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการขอความช่วยเหลือ กล่าวคือในสถานการณ์หนึ่ง ๆ คงไม่มีใครแสดงความคิดเห็นของตนแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่พูดถึงสิ่งอื่นใดเลย หรือคงไม่มีใครกล่าวขอความช่วยเหลือตลอดเวลา เราคงต้องพูดอะไรหลายอย่างในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

ดังนั้นก็จะเห็นได้ว่าบทเรียนแบบเน้นสถานการณ์เป็นการจำกัดผู้เรียนให้เรียนรู้แต่ภาษาที่จะใช้เฉพาะในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เท่านั้น ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้การใช้ภาษาโดยทั่วไป บทเรียนแบบเน้นสถานการณ์อาจจะดีและเหมาะสมกับผู้เรียนที่ต้องการเรียนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ใ้ตัววัตถุประสงค์หนึ่ง เป็นต้นว่าเพื่อต้องการทำงานโรงแรม เพื่อต้องการเป็นมัคคุเทศก์ หรือเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจการค้า แต่จะเป็นบทเรียนที่ไม่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่มีต้องการเรียนภาษาเพื่อจุดประสงค์ใด ๆ โดยเฉพาะ ซึ่ง Wilkins (1976 : 18) กล่าวว่า ถ้าเราพยายามที่จะใช้ situational syllabus กับผู้เรียนที่ไม่ได้มีความต้องการเรียนภาษาตามสถานการณ์ที่ระบุไว้ในบทเรียนแบบ situation รวมทั้งผู้เรียนภาษาโดยทั่วไป เท่ากับว่าเราไม่ได้สอนให้ผู้เรียนเหล่านั้นมีความสามารถที่จะใช้ภาษาได้ “If we were attempt to use a situational syllabus for any learner whose needs could not be identified in these situational terms, including the general language learner, we would fail to provide him with the means to handle significant language needs.”

บทเรียนแบบเน้นความหมาย (Notional Syllabus)

เมื่อบทเรียนแบบเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาไม่ประสบผลสำเร็จในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารได้ ด้วยเหตุที่มุ่งแต่จะสอนรูปแบบและความถูกต้องของภาษา บทเรียนแบบเน้นสถานการณ์ก็เน้นรูปแบบของภาษาเช่นเดียวกันเพียงแต่มีการสร้างสถานการณ์ต่างๆ ขึ้นควบคู่ไปกับการใช้ภาษา ซึ่งบทเรียนทั้งสองแบบนี้ยังไม่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีพอ ต่อมาจึงได้มีการให้ความสนใจที่จะสอนภาษาโดยมุ่งที่เนื้อหา (content) มากกว่ารูปแบบ (form) ของภาษา บทเรียนแบบนี้คือ Notional Syllabus

สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างบทเรียนแบบที่เป็น Notional syllabus คือจะต้องดูว่า ผู้เรียนควรมีความสามารถใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารอะไรบ้าง Wilkins (1976) แบ่ง notions เป็น 3 ประเภท :-

1. Semantico-grammatical categories เป็นความหมายที่ได้จากคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ของภาษา ความหมายในกลุ่มแรกนี้ได้แก่ความหมายที่เกี่ยวข้องกับ time, quantity, space, relational meaning และ deixis ซึ่งเป็นการอ้างอิงถึงเนื้อหา (Wilkins 1976 : 36 อธิบายว่า “By deictic meaning is meant the capacity to refer an utterance to the context in which it occurs.”) ความหมายแต่ละอย่างนี้ยังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ อีก เช่น time แบ่งย่อยเป็น point of time เช่น คำว่า now, at twenty-five past eight; duration เช่น คำว่า until six o’ clock, from Monday; time relation ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ กับจุดของเวลาหรือเหตุการณ์อื่น ซึ่งสังเกตได้จาก กริยาช่วย (auxiliary) และส่วนที่ลงท้ายกริยา (verb endings), frequency เช่น คำว่า always, never และ sequence เช่น first, next

2. Categories of modal meaning แบ่งเป็น scale of certainty ซึ่งรวมถึง certainty เช่น คำว่า be certain, be inevitable; probability เช่น be likely, should; possibility เช่น may be, possible; nil certainty เช่น be certain not, be not possible; conviction เช่น be convinced, believe; conjecture เช่น think, expect; doubt, เช่น doubt, wonder และ disbelief เช่น not think, not believe และ scale of commitment ได้แก่ intention เช่น คำว่า will, wish และ obligation เช่น คำว่า must, ought to

3. Categories of communicative function แบ่งเป็น judgement และ evaluation, suasion, argument, rational inquiry และ exposition, personal emotions และ emotional relations
บทเรียนที่มีเนื้อหาครอบคลุมความหมายทั้งสามประเภทนี้จัดเป็นบทเรียนที่เรียกว่า Notional Syllabus เช่นหนังสือชื่อ “Vital English” (1977)

NOTIONS	FUNCTIONS Ways of ...			
	1 Establishing the facts	2 Exploring ideas and attitudes	3 Discovering and disclosing feelings	4 Distinguishing right from wrong
Evaluative relations and achievement Unit 1	travel sport education	free time sport identification	travel education place	education relationships feelings
Quantity and degree 1 Unit 2	place geography shopping sport health environment	health	place sport relationships geography	place geography
Spatial relations and origin 1 Unit 3	travel place house and home entertainment relationships	travel place relationships	house and home	travel
Quantity and degree 2 Unit 4	geography travel services shopping identification	geography services identification relationships	identification relationships	travel relationships

บทเรียนแบบเน้นการใช้ภาษา (Functional Syllabus)

นอกจาก Notional Syllabus ยังมีบทเรียนอีกแบบหนึ่งที่เน้นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารเรียกว่า Functional Syllabus โดย Function หมายถึงจุดประสงค์ต่าง ๆ ที่คนจะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย หรือการเขียน เช่น Greeting, Apologizing, Inviting, Offering, Asking Permission หรือ Giving Instructions โดยรูปแบบของภาษาที่จะใช้เพื่อแสดงถึงวัตถุประสงค์หนึ่งๆ ก็จะต่างกันออกไปหลายรูปแบบ ในการสร้างบทเรียนจะจัดรวมรูปแบบของภาษาที่แตกต่างกันทางไวยากรณ์อยู่ในกลุ่มเดียวกันหากรูปแบบทั้งหมดนั้นสามารถใช้เพื่อแสดงวัตถุประสงค์เดียวกันได้ เช่นสำนวนที่ใช้ใน Asking Permission มีตั้งแต่ระดับง่าย เช่น ‘I’d like to leave early.’ ไปจนถึงสำนวนที่ค่อนข้างยาก เช่น ‘I hope you don’t mind, but would it be at all possible for me to leave early.’ (Littlewood 1983 : 80) ตัวอย่างของบทเรียนที่จัดตาม Functions ได้แก่ “Functions of English” (1977)

- 1 Talking about yourself, starting a conversation, making a date 3
- 2 Asking for information: question techniques, answering techniques, getting more information 9
- 3 Getting people to do things : requesting, attracting attention, agreeing and refusing 14

- 4 Talking about past events : remembering, describing experiences, imagining 'What if ...' 20
- 5 Conversation techniques : hesitating, preventing interruptions and interrupting politely, bringing in other people 25
- 6 Talking about the future : stating intentions, discussing probability, considering 'What if ...' 30
- 7 Offering to do something, asking permission, giving reasons 36
- 8 Giving opinions, agreeing and disagreeing, discussing 41
- 9 Describing things, instructing people how to do things, checking understanding 46
- 10 Talking about similarities, talking about differences, stating preferences 51
- 11 Making suggestions and giving advice, expressing enthusiasm, persuading 58
- 12 Complaining, apologizing and forgiving, expressing disappointment 64

บทเรียนแบบอิงหัวข้อ (Topic-based Organization)

รูปแบบของบทเรียนอีกแบบหนึ่งซึ่งเน้นการเรียนภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือที่เรียกว่าแบบ communicative คือบทเรียนที่อิงหัวข้อ (Topic-based organization) ในบทเรียนแบบนี้จะมีการเลือกหัวข้อที่สำคัญ และหัวข้อที่คิดว่าผู้เรียนน่าจะรู้มาเป็นบทเรียน เช่น เรื่องอาหาร (food) กีฬา (sport) หรือการเมือง (politics) โดยในแต่ละหัวข้อผู้สอนก็จะสอนตัวภาษาที่จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียน และจะจัดกิจกรรม (activities) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนและได้ฝึกฝนภาษาที่เรียนด้วยในขณะเดียวกัน หนังสือที่จัดแบ่งเนื้อหาตามหัวเรื่องเช่น "Variety : A Workbook for Intermediate Readers" (1985)

Food and drink 3

- 1 Living to eat..... 4
- 2 Or eating to live 19
- Roleplay 22

Christmas 28

- 1 The spirit of Christmas 29
- 2 Christmas is children 36
- Roleplay 43

Work 44

- 1 In and out of work 45
- 2 A woman's place 52
- Discussion/Debate 62

Education 63

- 1 The happiest days of your life ? 64
- 2 Beyond the classroom 78
- Roleplay 92

Leisure 94

- 1 The world of entertainment 95
- 2 The sporting life 107
- Roleplay 119

The environment 121

- 1 Preserving the countryside 122
- 2 Conserving energy 134
- Simulation 144

บทเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานของสถาบันภาษา

บทเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานชุดแรกเน้นโครงสร้างและไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่ มีคำอธิบายวิธีการใช้ และโครงสร้างต่าง ๆ อย่างละเอียดพร้อมกับแบบฝึกหัด เช่น reduced clauses ประเภทต่าง ๆ และเน้นวิธีการอ่าน (reading strategies) เช่น identifying a topic, main ideas และ supporting details บทเรียนบางบทยึดตาม function ที่ผู้เรียนจะใช้ภาษา เช่น Giving Instructions and Directions หรือ Describing a Place ทั้งนี้ในแต่ละบทจะประกอบด้วย reading passages ซึ่งใช้เป็นตัวอย่างของไวยากรณ์ วิธีการอ่านและ function ที่ต้องการสอนในบทนั้น

ต่อมาสถาบันภาษาเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนภาษาจากแบบที่เน้นโครงสร้างมาเป็นการเรียนภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือที่เรียกว่า communicative (communicative approach เป็นวิธีการสอนที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษา กล่าวคือเป็นวิธีการสอนภาษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อพูดคุยกับผู้อื่นได้) มุ่งให้มีการสอนทักษะต่าง ๆ ในแบบที่เป็น integrated skills โดยเน้นหนักที่ทักษะการอ่านและการเขียน เพราะเป็นทักษะที่ผู้เรียนสามารถจะนำไปใช้ในการอ่านตำราและการเขียนรายงานในสาขาวิชาที่ตนเรียนอยู่ได้ และมีทักษะการฟังและการพูดเป็นทักษะเสริมทักษะการอ่านและการเขียน ตัวบทเรียนมีลักษณะที่เป็น authentic text โดยเลือกมาจากคู่มือ ประกาศ บทความในวารสารหรือนิตยสาร ข่าวจากหนังสือพิมพ์ และเรื่องราวต่าง ๆ จากสารานุกรม นอกจากนี้บทเรียนแบบใหม่นี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างกันมากขึ้น โดยมีการจัดเตรียมกิจกรรม (activities) ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบที่เป็นกิจกรรมกลุ่มแบบ group work หรือ work in group และกิจกรรมคู่แบบ pair work หรือ work in pairs สำหรับตัวบทเรียนจัดตาม function ที่ผู้เรียนควรจะใช้หรือ function ที่จะจำเป็นสำหรับผู้เรียน โดยเนื้อหาในบทเรียนแต่ละบทจะเป็นเรื่องเดียวกันหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน แต่บทเรียนบางบทก็จัดเนื้อหาให้เป็นเรื่องเดียวกันเท่านั้นโดยมิได้ยึด function ใด ๆ เลย (โปรดดูตัวอย่างบทเรียนในภาคผนวกท้ายบทความนี้)

ปัญหาในการจัดทำบทเรียน

ปัญหาสำคัญประการแรกของผู้จัดทำบทเรียนคือ จะยึดอะไรเป็นแนวทางในการสร้างและจัดแบ่งบทเรียนที่แน่นอนที่สุดก็คือจะไม่จัดบทเรียนไปตามไวยากรณ์ของภาษาตามลักษณะบทเรียนแบบเก่าที่เคยใช้กันมา ทั้งนี้คงต้องยอมรับกันว่า ความสามารถในการที่จะใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเท่านั้น หากแต่จะต้องรู้ด้วยว่า ควรจะใช้ภาษาอย่างไร เมื่อไร ดังที่ Keith Johnson (1983 : 2) ได้กล่าวว่า “...ability to manipulate the structures of the language correctly is only a part of what is involved in learning a language. There is a ‘something else’ that needs to be learned, and this ‘something else’ involves the ability to be appropriate, to know the right thing to say at the right time.” แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่า จะต้องจัดการสอนไวยากรณ์ และโครงสร้างต่าง ๆ ออกไปโดยสิ้นเชิง เพราะหากผู้เรียนไม่มีความรู้ในไวยากรณ์ของภาษาดีพอ ก็จะไม่สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจได้เช่นกัน Wilkins (1983 : 10) เองได้กล่าวถึงไวยากรณ์ว่า “There is no serious way in which a person who has not substantially mastered the grammatical system can be said to know a language. The grammar provides the essential mechanism for the individual to construct sentences (utterances) which are appropriate to his communicative intentions.” ไวยากรณ์จึงยังคงเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษา ถึงแม้ว่าบทเรียนจะเน้นความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร (communicative competence) มากขึ้นก็ตามเรายังคงต้องสอนไวยากรณ์ดังที่ Wilkins (1983 : 10) ได้กล่าวต่อไปว่า “We will have to satisfy ourselves, therefore, in adopting a broadly communicative approach to language teaching, we are not sacrificing the grammar of the language.”

ในที่สุดผู้ทำบทเรียนจึงหันมาสร้างบทเรียนโดยยึดตาม function และให้เนื้อหาในแต่ละบทมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกันหรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าภาษาหรือไวยากรณ์ที่ใช้เพื่อแสดง function หนึ่ง ๆ จะไม่ได้จัดแบ่งตามความยากง่ายโดยถือว่า รูปแบบของภาษาหรือไวยากรณ์ใดที่จะใช้แสดง function หนึ่ง ๆ ได้ก็จะจัดรวมอยู่ด้วยกัน (ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องบทเรียนแบบเน้นการใช้ภาษา ในตอนต้นของบทความนี้) ก็ไม่น่าจะมีปัญหากับผู้เรียน เพราะผู้เรียนซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 มีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง ได้เรียนภาษาอังกฤษมานานพอที่จะเข้าใจไวยากรณ์ได้ดีพอในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่ง Keith Johnson (1983 : 16) กล่าวว่า “With intermediate or advanced students, well-grounded in the grammar of the language, this structural disorganisation need cause no problems at all.”

ปัญหาประการต่อไปก็คือเนื้อหาในบทเรียนแต่ละบท ควรเป็นเรื่องเดียวกันหรือเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันที่เรียกว่าเป็น theme เดียวกัน หรือเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลย ในบทเรียนชุดแรกของสถาบันภาษา บทเรียนแต่ละบทประกอบขึ้นด้วยเรื่อง (reading passage) ที่ผู้เรียนต้องอ่าน 1-3 เรื่อง โดยเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงซึ่งทำให้อ่านหาความต่อเนื่องกัน ในบทเรียนใหม่จึงจัดให้แต่ละบทมีเนื้อหาอยู่ใน theme เดียวกัน

จากบทเรียนใหม่ที่ใช้อยู่พบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของบทเรียนแต่ละบทอยู่ใน theme เดียวกัน โดยยึด function เป็นหลักดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็พบว่ามีบทเรียนบางบทจัดเนื้อหาเป็น theme เดียวกันแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่ยึดตาม function ใด ๆ เลย ในบทเรียนแบบนี้จะเน้นเนื้อหาเป็นสำคัญและเลือกภาษาและคิดแบบฝึกหัดต่างๆ ภายหลัง ตามที่ Christoph Edelhoff (1981) กล่าวว่า “The communicative teaching of English seeks to place content and theme in first place and to derive all further decisions (for example, what language to choose and what exercises) from that selection of content”.

การให้ความสำคัญกับเนื้อหาโดยเลือกเนื้อหาก่อนแล้วจึงเลือกภาษาที่จะสอนนี้ บางครั้งในเนื้อหาบทเรียนนั้นไม่มีภาษาหรือไวยากรณ์เด่น ๆ แต่จะมีภาษาหลาย ๆ รูปแบบปะปนกัน และในภาษาหลาย ๆ รูปแบบนั้นบางเรื่องเป็นสิ่งที่เคยกล่าวถึงแล้วในบทต้น ๆ เช่นบท Information เน้นความเข้าใจเนื้อหาเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนต้องจับใจความให้ได้ว่า การที่จะสมัครเรียนในโรงเรียนนั้น ผู้สมัครจะต้องส่งเอกสารใดไปให้โรงเรียนบ้าง และต้องส่งไปเมื่อใด ส่วนของภาษาที่อาจจะพุดถึงได้ก็คือการใช้กริยาที่แสดงข้อบังคับ (obligation) เช่นคำว่า must, have to หรือ should และคำที่แสดงกำหนดเวลาต่าง ๆ เช่น as soon as, by the enrollment date, well in advance of หรือ a minimum of three months prior to the beginning of semester เป็นต้น โดยที่การใช้กริยาเพื่อแสดงข้อบังคับนี้ได้เคยกล่าวถึงมาแล้วในบทเรียนบทต้น ๆ จึงทำให้ภาษาที่พุดถึงในบทเรียนบางบทมีลักษณะซ้ำซ้อนกัน ซึ่งแตกต่างจากบทที่ยึดตาม function เพราะในแต่ละบทเหล่านั้นจะมีรูปแบบของภาษาแบบหนึ่ง ๆ ซึ่งไม่ซ้ำกับบทอื่น

นอกจากนี้พบว่าบทเรียนบางบทที่ยึดตาม function ไม่ได้จัดเนื้อหาอยู่ใน theme เดียวกัน เช่นบท Instructions เนื้อหาบทเรียนแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็น Instructions จากฉลากสินค้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ ส่วนที่ 2 เป็น Instructions จากคู่มือสินค้า ส่วนที่ 3 เป็น Instructions จากตำราอาหาร

ตัวอย่าง reading passage ในบท Information

ADMISSION TO GRADUATE SCHOOL

REQUIREMENTS FOR ADMISSION

All applicants for admission to Graduate School who are seeking a graduate degree must hold a bachelor's degree from an accredited institution or be a senior student eligible to take graduate courses.

Each applicant must file the following documents with the Admission Office, preferably 30 days before registration for master's level enrollment:

- (1) general admission application
- (2) medical report, and
- (3) one official bachelor's degree transcript.

An official record of the student's score on the Scholastic Aptitude portion of the Graduate Record Examination must be sent by the Educational Testing Service to the Admission Office. Graduate students pursuing degrees in Business Administration must submit a satisfactory score on the Graduate Management Admission Test (GMAT) instead of the Scholastic Aptitude portion of the Graduate Record Examination (GRE). These documents must be received by the enrollment date.

Residents of foreign countries who wish to enter the university should apply for admission well in advance of the semester they plan to attend. All admission requirements are to be completed a minimum of three months prior to the beginning of semester. In addition to other requirements every foreign applicant must show evidence of: (1) means of financial support and (2) an adequate command of the English language as demonstrated by a score of at least 500 on the Test of English as a Foreign Language (TOEFL).

All international students are required to purchase student hospitalization insurance within one month after registration. Further information concerning this required coverage may be obtained from the office of the Associate Dean of Student Life. International students should seek this information from the Associate Dean as soon as they reach the university campus.

Once on campus, international students should also contact the International Student Adviser for orientation and to make sure that all immigration papers are in order.

ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้เห็นว่าบทเรียนแต่ละบทไม่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน บางบทก็ยึดตาม function บางบทก็ยึดตามเนื้อหา บางบทก็ยึดทั้ง function และเนื้อหา แต่ทั้งนี้ในการสร้างบทเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องยึดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว อะไรก็ตามที่ไปด้วยกันได้ก็จะนำมาใช้รวมกันได้ ซึ่ง William Littlewood (1981:81) ได้กล่าวว่า "It is not necessary to opt for only one form of organization for a course, as there are several ways in which different organisational principles can be combined." แต่สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือบทเรียนนั้นจะต้องมีเนื้อหาและลำดับที่สอดคล้องกันทั้งกับสิ่งที่นำมาก่อนและสิ่งที่ตามมาภายหลัง Keith Morrow (1983:14) กล่าวว่า "whatever the precise elements of which it consists, a syllabus should order and grade these so that the whole has cohesion i.e. that each constituent part relates to what has gone before and what follows..." ดังนั้นแม้ว่าเนื้อหาในบท Instructions จะไม่เกี่ยวเนื่องกันก็ คงไม่เป็นปัญหาอะไร อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้เรียนว่าในชีวิตจริงนั้นผู้เรียนจะได้พบรูปแบบของภาษาที่เป็น Instructions ทั้งจากฉลากสินค้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ จากคู่มือสินค้าและจากตำราอาหาร

สิ่งที่อาจจะยังเป็นปัญหาของบทเรียนพื้นฐานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็คือ ยังขาดความต่อเนื่องและการจัดแบ่งลำดับอย่างเหมาะสม ซึ่งควรให้มีการปรับปรุงภายหลังเพื่อให้เนื้อหา และรูปแบบของภาษาในแต่ละบทเรียนมีความสอดคล้องกันมากขึ้น ที่สำคัญคือผู้เขียนบทเรียนอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องยึดแนวทางหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวในการสร้างบทเรียน วิธีการใดที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียนก็น่าจะนำมาให้ร่วมกันได้ เพราะจุดมุ่งหมายประการสำคัญในการสอนภาษาคือเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาให้ได้เป็นอย่างดีนั่นเอง ไม่ว่าจะด้วยการใช้วิธีการใด ๆ ก็ตาม

หนังสืออ้างอิง

- Bell Jan, Boardman Roy and Buckby Tony. *Variety : A Workbook for Intermediate Readers*. Cambridge. University Press, 1985.
- Candlin N. Christopher, *The Communicative Teaching of English : Principles and an Exercise Typology*. Longman Group Limited, 1981.
- Guntermann Gail and Phillips K. June. *Functional-Notional Concepts : Adapting the FL Textbook*, The Center for Applied Linguistics and Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1982.
- Johnson Keith. "The Applications of Functional Syllabuses." *Functional Materials and the Classroom Teacher : Some Background Issues*, Modern English Publications Ltd., 1983.
- Johnson Keith & Morrow Keith. *Communication in the Classroom*. Longman Group Limited, 1981
- Jones Leo. *Functions of English*. Cambridge University Press, 1977.
- Liles L. Bruce. *A Basic Grammar of Modern English*. Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 1979.
- Littlewood William. *Communicative Language Teaching : An Introduction*. Cambridge University Press, 1983.
- Morgan ML. & Percil JJ. *Vital English*. Macmillan Education Limited, 1977.
- Morrow Keith. "Syllabus Design : Some Problems in Putting Theory into Practice." *Functional Materials and the Classroom Teacher : Some Background Issues*, Modern English Publication Ltd., 1983.
- Ockenden Michael. *Situational Dialogues*. Longman Group Limited, 1973.
- Widdowson H.G. *Teaching Language as Communication*. Oxford University Press, 1978.
- Wilkins D.A. *Notional Syllabuses*. Oxford University Press, 1976.
- "Approaches to Syllabus Design : Communicative, Functional or Notional ?." *Functional Materials and the Classroom Teacher : Some Background Issues*, Modern English Publication Ltd., 1983.

ภาคผนวก

จากบทเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน I Unit III : Instructions

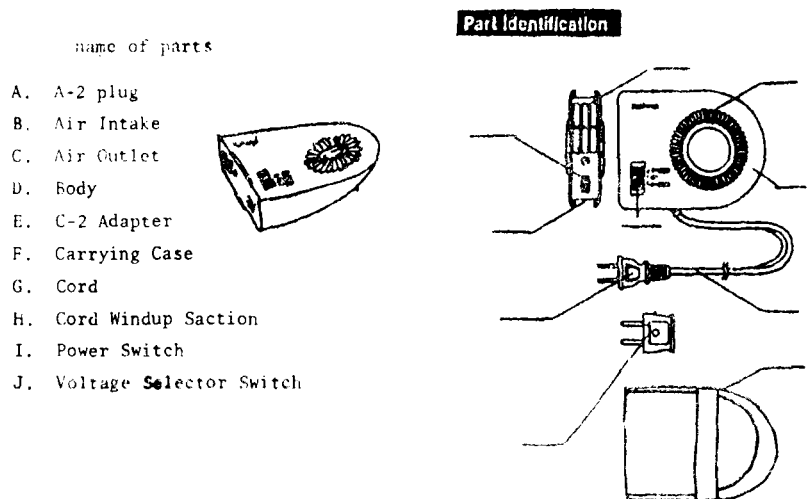
บทเรียนบทนี้คือ function เป็นหลักโดยกล่าวถึงการให้คำสั่ง (Giving Instructions) ภาษาที่ใช้อยู่ในรูป imperative ในชีวิตประจำวันผู้เรียนจะได้เห็นการให้คำสั่งจากฉลาก คู่มือ และข้อแนะนำในการใช้เครื่องมือและตำราอาหาร บทเรียนประกอบด้วย การอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน และมีการทำกิจกรรมคู่แบบ pair work

The model EH 626 is a new one. It has got a thin, compact body, convenient for travelling. When used at 120–240 V, it will deliver 400 W air flow. With the voltage selector switch for 100–120 V, or 200–240 V, this hair dryer can be used almost anywhere in the world. The cord can also be conveniently wound around the body. The cord lock mechanism prevents the dryer from operation when the cord is in the storage position. The dryer comes with a nice, handy, soft carrying case. The plug is adaptable to different power outlets. The A-2 plug, which is normally used with the square type power outlet, comes with the cord and can be easily joined to the C-2 plug adapter, which is supposed to be used with the round type power outlet.

The compact body of this model has the air intake and the power switch on the side. At the front is the air outlet and below it is the voltage selector switch. The cord windup section is under the voltage selector switch.

PART I :

Exercise I : Identify different parts of the hair dryer model EH 626, using the names from the list to label each part. write only A, B, C etc.

เนื้อเรื่องนำมาจากคู่มือประกอบการใช้เครื่องเป่าผมรุ่น EH 626 โดยนำมาตัดแปลงเล็กน้อย แบบฝึกหัดแรกที่ผู้เรียนจะต้องทำคือระบุส่วนประกอบต่าง ๆ ของเครื่องเป่าผมโดยอ่านจากคำอธิบายข้างต้น

Exercise II : Choose the items from the list to fill in the chart below. Write only A, B, C . . . etc.

Instructions	Effects	Preparations
A. Switch the dryer on.	D. The power switch will not operate	F. Turn the power switch in the same direction as that of the voltage selector switch.
B. Unwind the cord.	E. The dryer will shut off.	G. Reset the voltage selector switch.
C. Set the voltage selector switch		H. Check the voltage of the place to use the dryer.
		I. Set the power switch in OFF position.

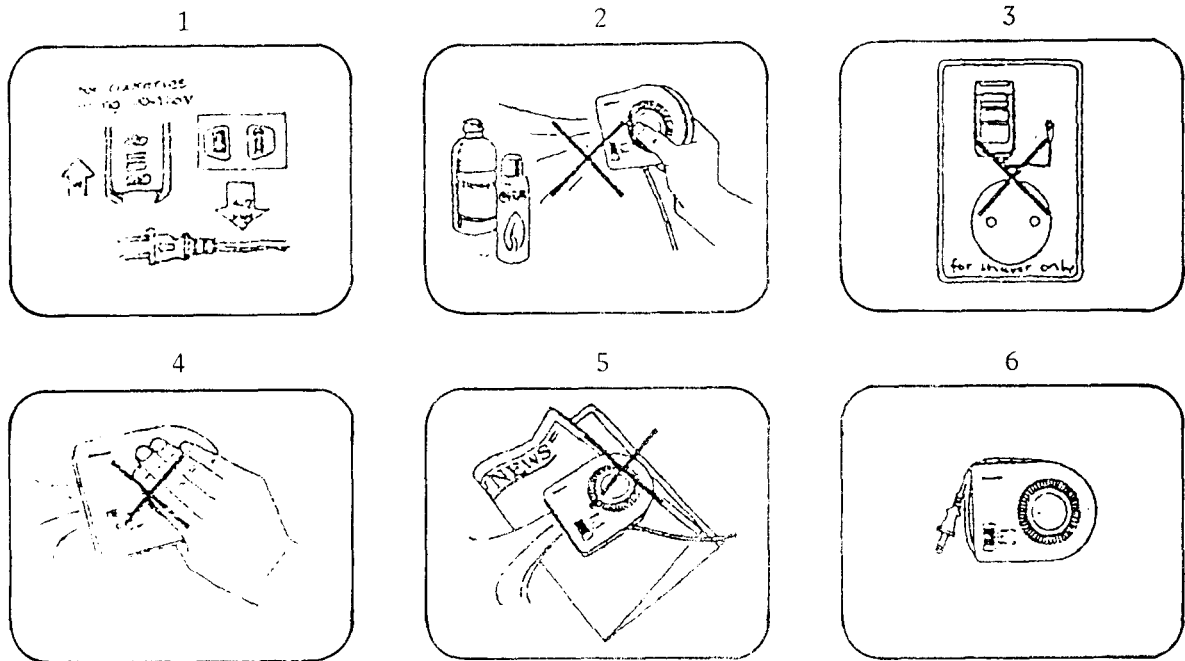
Instructions	Effects		Preparations	
1. _____	if not →	1.1 _____		
2. _____	if wrong →	2.3 _____ 2.4 The dryer might be damaged.	before use before reuse	2.1 _____ 2.2 _____ 2.5 Turn the power switch to OFF position 2.6 _____
3. _____	if not →	3.2 The dryer will not operate	before use	3.1 _____

Exercise III. Fill in the blank with the correct word you have heard from the tape.

- Apart from the instructions, the sales assistant also recommended Khun Wichai to read the _____ in the manual.
- Khun Wichai bought this model because it was light and _____, and the air flow was _____.

PART III :
Student A's Sheet

Unit III
P.13

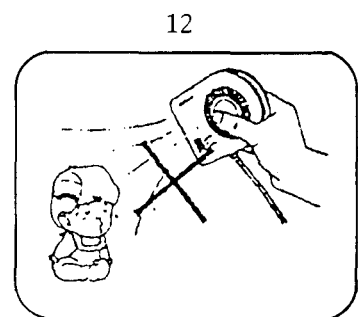
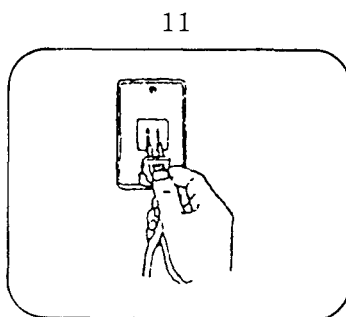
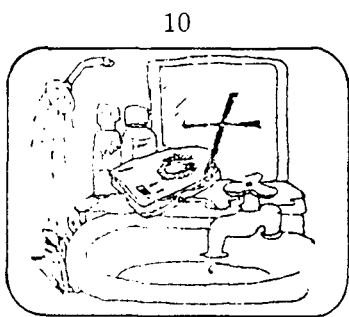
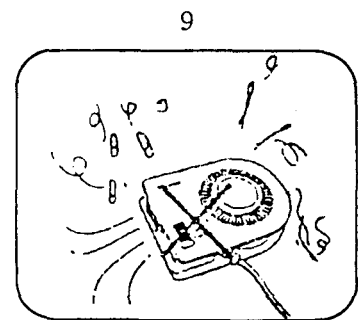
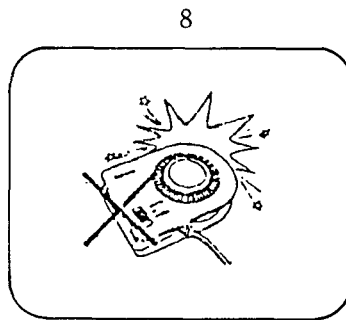
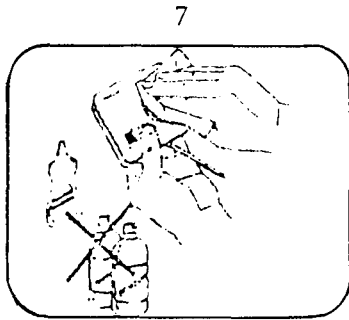
Cautions

- A. Never insert hairpins or other foreign objects into the air inlet (intake) or outlet. Mechanical damage or shock may result.
- B. Do not store in a shower or bathroom where there will be a high level of moisture vapor.
- C. Do not use the dryer on infants. Also, do not use the dryer for other than drying and styling human hair.
- D. Avoid excessive shock to the device.
- E. Clean the dryer with a soft cloth wet with neutral detergent. Do not use thinner or benzine.
- F. To prevent fire accidents, turn the switch to the OFF position and then remove the plug from the outlet.

แบบฝึกหัดนี้เป็นการทำกิจกรรมคู่แบบ pair work ผู้เรียนคนที่หนึ่งเป็น Student A และจะได้ Student A's Sheet ผู้เรียนอีกคนหนึ่งเป็น Student B และได้ Student B's Sheet ในการทำงาน (task) ชั้นนี้ Student A จะอ่าน Cautions ต่าง ๆ ใน sheet ของตนทีละข้อ Student B ก็จะต้องฟัง caution ที่ Student A อ่านและเลือก คำว่า Cautions นั้น ๆ ตรงกับรูปใดใน sheet ที่ตนได้ หลังจากนั้น Student B ก็จะต้องอ่าน cautions ของตนและ Student A จะเป็นผู้เลือกรูปจาก sheet ของตนสลับกัน

PART III :
Student B's Sheet

Unit III
 P.14

Cautions

- G. Checking to be sure the switch is in the OFF position, wind the cord around the body. If the switch is not turned off, the plug cannot be properly snapped into the windup section.
- H. Never use the dryer near gas or other highly flammable materials.
- I. Make sure that the voltage selector switch and the plug are set as required for your location.
- J. Never leave the dryer in operation near fabrics, paper or other combustible materials as this can cause fire.
- K. Do not use this hair dryer in outlets that are controlled to supply only limited electric power, such as the outlets in most hotel bathrooms, which are labeled 'for shaver only'.
- L. Do not cover the air inlet (intake) or outlet during use. Burns or mechanical damage may result.

PART IV : Writing

A. complete the letter with suitable words or phrases.

767 Soi Luecha
Pholyothin Road
Bangkok 10400
Thailand
March 27, 1985

Dear Sir :

I _____ last week. It seemed _____ when _____ at the shop. But when I _____ Thailand, it just _____. I have thoroughly studied and followed _____ in _____. I am also sure I have not done anything against _____. I really have no idea what is wrong with it.

I took the dryer to the local shops here but _____ as I did not buy it from them. Do you think I could have a replacement or what _____? I have enclosed the photocopy of my receipt for your reference.

Your kind attention will be highly appreciated. I look forward _____.

Yours truly,

(Wichai Thonsawad)

แบบฝึกหัดสุดท้ายเป็นแบบฝึกหัดการเขียน คำหรือวลี ผู้เรียนจะต้องเติมข้อความที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์โดยเติม